

Antoni Forrellad, a l'Institut de Reinserció Social (IRES)

per Oleguer Soldevila i Godó. Vice-president de l'Institut de Reinserció Social.

Els primers contactes de l'IRES amb Antoni Forrellad es produïren com a conseqüència de la sensibilitat que aquest sempre manifestà envers tots els aspectes de la problemàtica social. Fou a mitjans dels anys 70 quan l'IRES, dins de la seva activitat de reinserció social d'ex-delinquents, entrà en contacte amb Unitat Hermètica, a fi de gestionar la possible ocupació de llocs de treball a l'empresa amb persones procedents de la Residència per a ex-reclusos que l'Institut posseïa a Sabadell.

Les gestions de l'IRES trobaren una excel·lent acollida per part d'Antoni Forrellad i de tot l'equip directiu de l'Empresa. La seva concreció fou no sols l'oferiment immediat de llocs de treball per a algunes persones procedents de la Residència de l'IRES, sinó també l'inici d'una relació continuada amb l'equip directiu de l'Empresa, i molt particularment amb el propi senyor Forrellad.

Va ésser precisament el coneixement de la personalitat d'Antoni Forrellad adquirit a través d'aquesta relació, allò que al 1980 va portar l'IRES a cercar la seva col·laboració en uns moments en què l'Institut sentia la necessitat d'una reestructuració per tal d'adequar les seves activitats a un entorn en el qual s'havien produït canvis substancials d'ençà de la seva creació.

L'Institut de Reinserció Social nasqué el 1969 responent a una iniciativa sorgida de les Jornades Comemoratives Mercedàries d'aquell mateix any. Els seus objectius fundacionals foren:

- la coordinació de totes aquelles entitats i serveis que tenen com a finalitat l'ajut i la reinserció de l'ex-delinqüent.
- la formació de treballadors socials dedicats a la tasca de reinserció.
- la sensibilització de l'Administració i de l'opinió pública en general sobre la problemàtica de la reinserció de l'ex-delinqüent.
- el treball social directe de reinserció, dedicat sobretot a ex-delinquents procedents de les presons d'homes i de dones de Barcelona.

En els deu anys transcorreguts des del 1969 fins al 1979 les activitats de l'Institut enregistraren modificacions substancials, degudes per una part a la joventut de la pròpia institució, i per altra part a les grans transformacions que

durant aquell període sofrí el fenomen de la delinqüència.

Sense voler fer una anàlisi exhaustiva de la història de l'IRES d'aquells primers deu anys, sí que hem de dir, però, que portà una activitat intensa en el camp del treball social, a través de l'atenció a més de 4.000 casos de persones afectades per diferents problemes de reinserció social o laboral. També inicià, durant la segona meitat de la dècada, la seva activitat en el camp de la prevenció de la delinqüència, a través de dues activitats molt concretes: els equips d'educadors de barri i les residències per a joves predelinquents del Tribunal Tutelar de Menors. Es continuà durant tot aquell temps amb la tasca de formació de treballadors socials i amb els contactes amb l'Administració i els mitjans de comunicació. En canvi, hagué d'abandonar-se l'objectiu inicial de coordinació d'entitats i serveis dedicats a la reinserció, per la dispersió i atomització de serveis existents i la dificultat de coordinar-los, atès que molts d'ells actuen supeditats a Organismes i Institucions d'àmbit superior.

Al final de la dècada dels 70 s'havien acumulat una sèrie de canvis en la nostra societat que feien necessari un replantejament de l'estratègia d'actuació de l'IRES. El primer d'ells afectava el propi fenomen de la delinqüència, que havia enregistrat canvis qualitius i quantitius importants. A la situació de crisi econòmica, amb l'extensió del problema de l'atur (que afecta sobretot els joves en el moment més important de la seva inserció a la societat, la recerca del primer treball) s'afegia el problema de la droga. Tot això havia propiciat una extensió i proliferació de les diverses manifestacions de la delinqüència com a mitjà de procurar-se recursos econòmics. Aquí calia afegir-hi també la falta d'adequació de les lleis, tant pel que fa referència a l'adequació a la nova situació del fenomen delinqüencial com pel que atany a l'adequació a la nova situació política en què es trobava el país.

El segon factor de canvi procedia de la pròpia crisi econòmica, que va incidir sobre l'IRES en el sentit de fer més difícil l'obtenció dels ajuts econòmics desinteressats, per part d'entitats i benefactors privats, que fins aleshores havien constituït el suport principal de la

marxa de l'Entitat.

El tercer factor de canvi, finalment, va ésser el naixement de les Autonomies, que permetia un major apropament de l'Administració als problemes locals.

Fou en aquells moments difícils, al 1980, quan Antoni Forrellad es posà al front de l'Institut, i en fou, des d'aleshores, el gran motor de la seva transformació i actualització.

Pels que no l'hagin conegut personalment, els pot semblar difícil que un home, prop dels seus setanta anys, impulsat com ell ho féu, amb el dinamisme i la il·lusió que tothom creu patrimoni de la joventut, una tasca com aquesta, que a les dificultats pròpies afegia tota la problemàtica derivada del context social en què es desenvolupava. Però els qui hem tingut la sort de conèixer-lo i poder treballar amb ell, no sols ho trobem natural, sinó que ens hauria estranyat que no hagués estat així.

L'activitat d'Antoni Forrellad a l'IRES s'inicià amb la reestructuració de la base de socis i dels òrgans de govern de l'Institut. Tots recordem les moltes reunions que va presidir al local del carrer Capellans, en les quals, dia darrera dia, exposava a grups diferents de persones les finalitats d'IRES i la seva problemàtica. Cal reconèixer que la il·lusió que havia posat en el projecte i que encomanava als altres en aquestes reunions, fou probablement més eficaç que tots els missatges que ens va transmetre.

El resultat d'aquesta campanya va ésser un augment considerable en el nombre de nous socis, i finalitzà amb la convocatòria d'una Assemblea General on tingué lloc el nomenament d'una nova Junta, la presidència de la qual fou acceptada per Antoni Forrellad.

La primera tasca que va imposar-se la nova Junta va ésser l'atenció a les necessitats econòmiques més urgents de l'Institut. Per això s'establiren contactes amb diferents estaments de l'Administració, central, local i autonòmica, que donaren uns fruits immediats i foren plataforma per a ulteriors solucions.

Una vegada consolidat el suport econòmic de l'Institut, Forrellad va orientar el seu funcionament en dues vessants principals:

- el desenvolupament de les seves activitats i la potenciació de la seva relació amb entitats similars d'altres països d'Europa, amb les quals IRES havia mantingut ja contactes.

- la relació estreta i constant amb les Administracions autonòmica i local, a les quals ell entenia que l'aportació de l'experiència d'IRES en el camp de la problemàtica social i delinqüencial havia d'ésser d'inestimable utilitat.

Pel que fa referència a les relacions amb l'Administració, aquestes es centraren fonamentalment en la Generalitat, especialment a través del Departament de Justícia i de la Direcció de Serveis Socials del Departament de Sanitat, i en els contactes amb els Ajuntaments, de Barcelona i de les poblacions industrials del seu cinturó.

La relació amb el Departament de Justícia, recolzada per contactes freqüents del propi senyor Forrellad amb el Conseller, prengué com a base l'ofertament que féu l'IRES d'un programa ampli d'activitats encaminades a la prevenció de la delinqüència i a la reinserció social d'ex-delinquents, tot posant a disposició de la Generalitat la seva experiència en el tractament d'aquesta problemàtica. El resultat fou el traspass al Departament de les dues Residències per a pre-delinquents procedents del Tribunal Tutelar de Menors, que l'IRES, a iniciativa del propi Tribunal, havia creat i gestionat durant el seu període inicial, i l'encàrrec a IRES, per part de la Conselleria, de diversos informes sobre la problemàtica de la prevenció i el tractament de la delinqüència.

Quant als Ajuntaments, tingué lloc el traspass al de Barcelona dels equips d'educadors de barri que actuaven dins del terme municipal, als quals IRES havia creat i dirigit durant els seus primers anys, continuant l'Institut amb la gestió dels equips similars que actuen a d'altres Municipis del cinturó barceloní.

L'activitat interna de l'Institut, que no podia abandonar el seu objectiu primordial del treball social en la prevenció de la delinqüència i la reinserció social d'ex-delinquents, es projectà, sota l'impuls d'Antoni Forrellad, en nous camps i nous horitzons. Fou així que es posà en marxa el servei, avui en dia encara vigent, d'assistència de treballadors socials d'IRES a jutjats de guàrdia, amb la finalitat d'orientar o d'assistir persones inculpades, particularment les més joves. Aquest ajut es concreta en l'assistència per a resoldre els problemes amb què pot trobar-se la persona (residència, assistència hospitalària,

El Sr. Antoni Forrellad, acompanyat del Ministre de Justícia, Excm. Sr. Fernando Ledesma i del Conseller de Justícia de la Generalitat de Catalunya, Honorable Sr. Agustí Bassols, en l'acte de clausura del Simposi Internacional sobre "Probation i altres mesures alternatives a la presó", celebrat a Barcelona els dies 8, 9 i 10 de juny de 1983.

etc.) o bé en l'orientació cap a un procés de reinserció previ o substitutori d'una condemna que, en cas que no existís una institució que se'n fes responsable, en la majoria de casos arribaria a produir-se. Aquest servei, que va posar-se en marxa com a experiència pilot, té l'ambició d'arribar a ser implantat arreu, com a mesura més positiva, per a la reinserció, que la condemna i el subsegüent pas per la presó.

Per altra banda, Forrellad va propiciar, com un element fonamental en el treball d'IRES, el coneixement dels treballs efectuats en d'altres països, amb règims penitenciaris més avançats que en el nostre, per part de les pròpies institucions penitenciàries i per part de les entitats privades de reinserció social.

Fou així que IRES entrà en contacte amb la C.E.P. (Conferència Permanent Europea de Probation), institució que reuneix, de manera oficiosa, totes les institucions, tant oficials com privades, que tracten de la Probation com a mesura substitutòria a la privació de la llibertat. IRES fou Membre Fundador d'aquesta Institució, en la qual continua com a membre efectiu i de ple dret.

Com a resultat d'aquests contactes, IRES prengué la iniciativa d'organitzar, a Barcelona, un Simposi Internacional sobre Probation i altres mesures alternatives a la privació de llibertat.

L'organització fou conjunta, per part de l'IRES i del Consell d'Europa, i comptà amb la cooperació del Ministeri de Justícia, el Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya i la Conferència Permanent Europea de la Probation.

El Simposi es celebrà els dies 8, 9, i

10 de juny de 1983, i van assistir-hi 150 persones, procedents de 16 països. L'inaugurà el conseller de Justícia de la Generalitat Agustí Bassols i el clausurà el ministre de Justícia Fernando Ledesma, el qual, en el discurs de cloenda esbossà les línies del futur Codi Penal espanyol, en tot el que fa referència a mesures substitutòries de la presó, que incloïen la novetat de la figura de "suspensió del veredict".

Es redactaren unes conclusions del Simposi, que foren trameses a les autoritats competents. A l'acte de la seva presentació pública hi foren invitats diputats al Parlament i al Congrés, autoritats de l'Administració central i autonòmica, experts i representats dels mitjans de comunicació.

Per últim es constituí una Comissió de seguiment del tema de la Probation, per tal de sensibilitzar tant l'Administració com l'opinió pública sobre aquest tema, i aconseguir la introducció de la Probation en el nou redactat del Codi Penal espanyol.

Malauradament Antoni Forrellad ja no pogué ésser present a les darreres etapes d'aquest Simposi, l'organització del qual va presidir amb tanta il·lusió.

Però el camí que va començar trobarà els seus continuadors; la seva empremta a l'Institut de Reinserció Social serà difícilment esborrable, i estem segurs que tots els qui, en contacte amb ell, vàrem treballar per una modernització en el tractament de la delinqüència, recordarem sempre els fruits de la tasca, breu, però intensa, que l'Antoni Forrellad hi va dur a terme.